

Finanskrisen – veien videre

Sentralbanksjef Svein Gjedrem

*Sparebankforeningens årsmøte, Stavanger
22. oktober 2009*

 NORGES BANK

”I begge disse år 1921 og 1922 hadde man således ustanselig uke etter uke arbeidet med elendigheten. Alltid kom der nye sorger, noe nytt som gikk galt, nye nedslående meddelelser, store nederlag fulgte på små nederlag. Det minnet nærmest om en operasjonssal. Det var ikke alene et tungt arbeid på grunn av sitt omfang, men også gjennom det knugende trykk som fulgte med.”

Nicolai Rygg

 NORGES BANK

2

” Det som var det farlige var, at nu nådde det inn til marven. Selve grunntilliten rystet, nasjonenes tillit til sitt eget kredittvesen... Det som det derfor gjaldt, var å hindre utglidning, søke å begrense skaden, klore seg fast og holde igjen. Det var det som stod for tanken, at ikke alt skulle glippe, for faren herfor var tilstede,... man så jo også at nervøsiteten gav sig de merkeligste utslag. Fullstendig i blinde ble der gjort anfall på institutter som i aller høieste grad fortjente sine innskyteres tillit.”

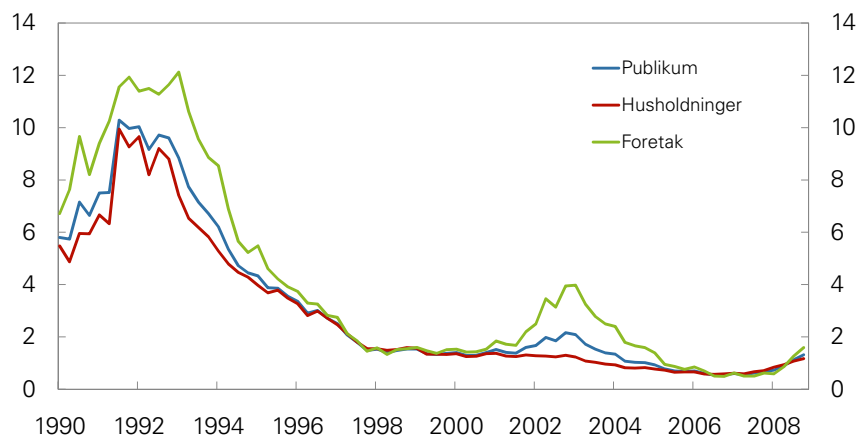
Nicolai Rygg

” In the context of the current crisis the surprise was **not** the decline in real estate prices or the fact that subprime mortgages were the first to be affected by this decline. Rather, the surprise was in the distress of many parts of the financial system, even those very distant from the subprime market itself, including all structured products, commercial paper, and interbank lending. At a moment’s notice, linkages became too complex and hard to understand, ... and panic ensued.”

Ricardo J. Caballero og Pablo Kurlat (2009)

Norske bankers¹⁾ beholdning av brutto misligholdte lån

Prosent av brutto utlån til sektorene. 3. kv. 1990 – 2. kv. 2009

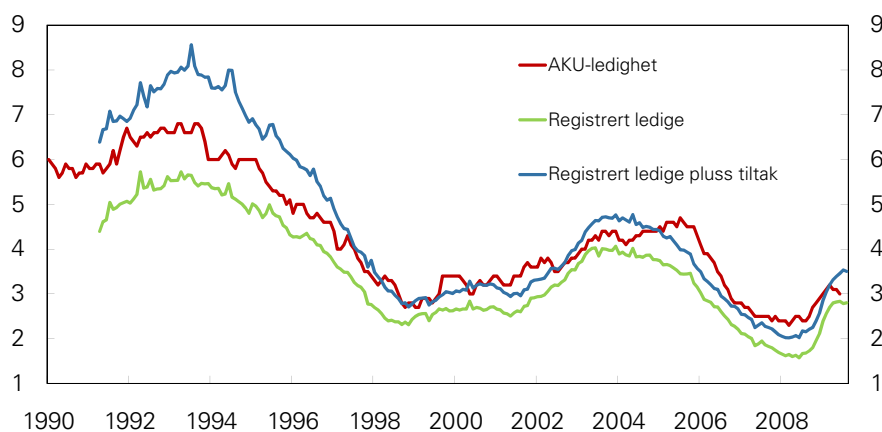

¹⁾ Alle banker i Norge

Kilde: Norges Bank

Arbeidsledighet

Prosent. Sesongjustert. Januar 1990 – august 2009

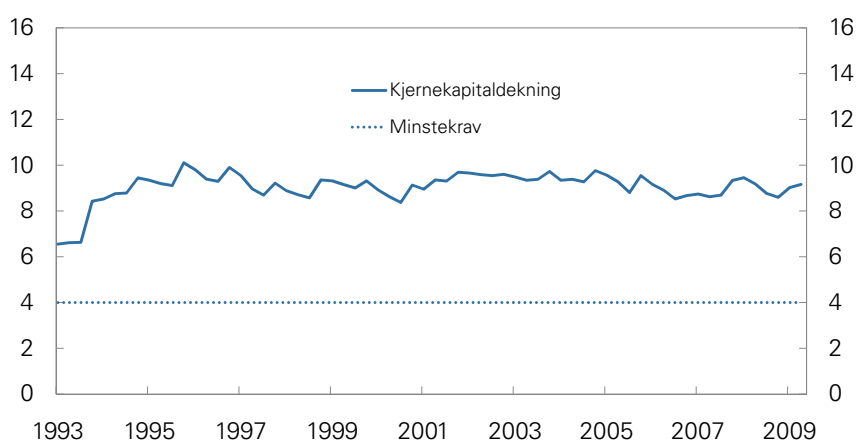
Kilder: Statistisk sentralbyrå og NAV

Forslag om å styrke kapital og likviditet i bankene

- Høyere kapitaldekningskrav og nytt krav om minimum egenkapitalandel
- Bedre kvalitet på kjernekapitalen
- Bygge opp buffere i gode tider slik at de kan brukes i dårlige tider
- Regulere systemviktige banker strengere enn andre banker
- Mer og bedre likviditet

Norske bankers¹⁾ kjernekapitaldekning

Prosent. 1. kv. 1993 – 2. kv. 09

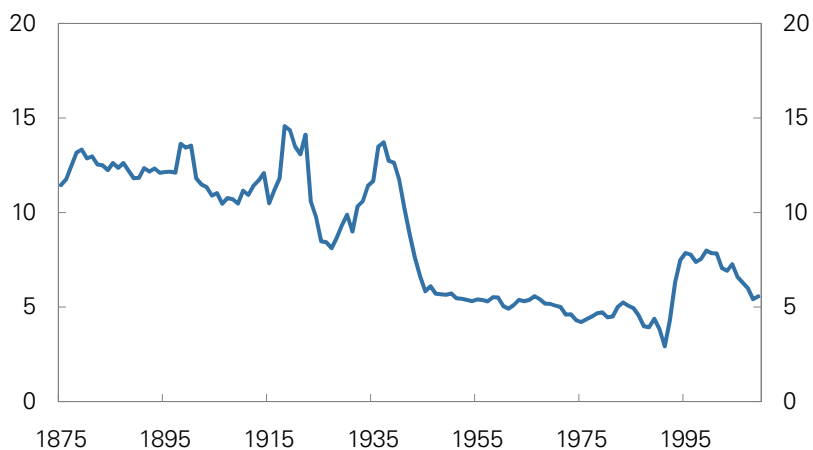

¹⁾ Alle banker i Norge unntatt filialer av utenlandske banker

Kilde: Norges Bank

Bankenes egenkapital i Norge

Prosent av forvaltningskapital. Årsslutt 1875 – 2009¹⁾

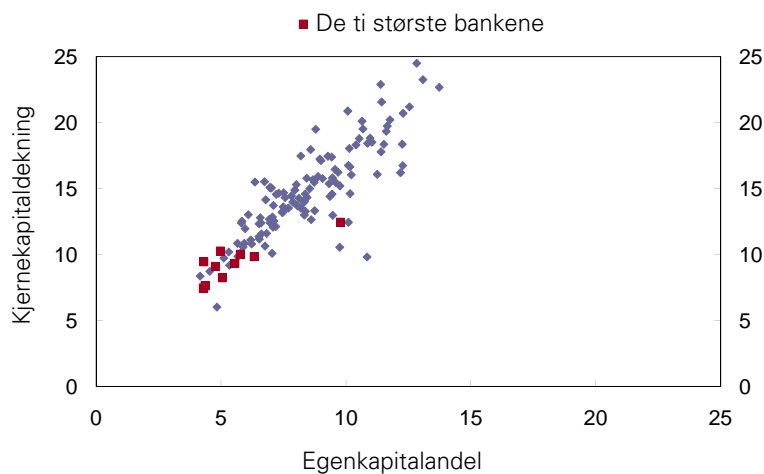

¹⁾ Tall for 2. kvartal 2009

Kilder: Klovland (2007), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Norske bankers¹⁾ egenkapitalandel og kjernekapitaldekning

Prosent. 30. juni 2009

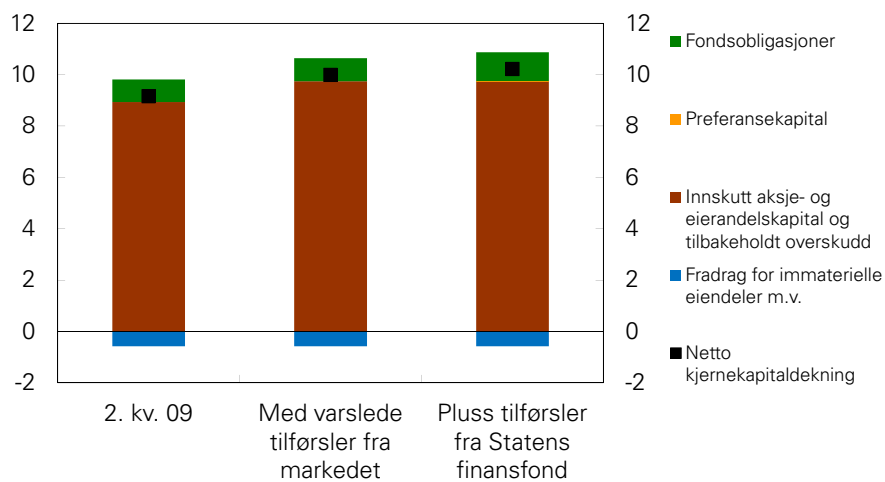

¹⁾ Alle banker med unntak av utenlandske filialer i Norge

Kilde: Norges Bank

Kjernekapitalen i norske banker¹⁾

Prosent av risikovektet beregningsgrunnlag

¹⁾ Alle banker med unntak av utenlandske filialer i Norge

Kilder: Kredittilsynet, Statens finansfond og Norges Bank

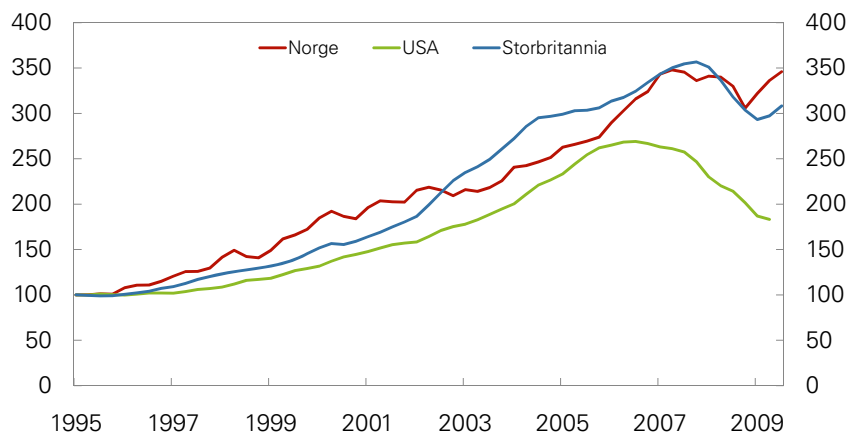
Makro- og mikrotilsyn

	Makrotilsyn	Mikrotilsyn
Formål	Forebygge uro i det finansielle systemet	Forebygge problemer hos enkeltinstitusjoner
Overordnet formål	Unngå at finanssektoren skaper nedgangstider	Beskytte forbrukerne
Sammenhenger mellom institusjoner	Viktig	Ikke viktig

Kilde: "Addressing Financial System Procyclicality: a Possible Framework", Note for the FSF Working Group on Market and Institutional Resilience, Bank for International Settlements, 01.09.2008

Boligpriser i utvalgte land

Indeks. 1.kvartal 1995=100. 1.kvartal 1995 - 3.kvartal 2009

Kilder: Thomson Reuters, Norges Eiendomsmeglerforbund, ECON Pöyry, Finn.no, Eiendomsmeglerforetakenes forening og Norges Bank

 NORGES BANK

“...(on) October 10, the G-7 met and agreed the following plan of action:

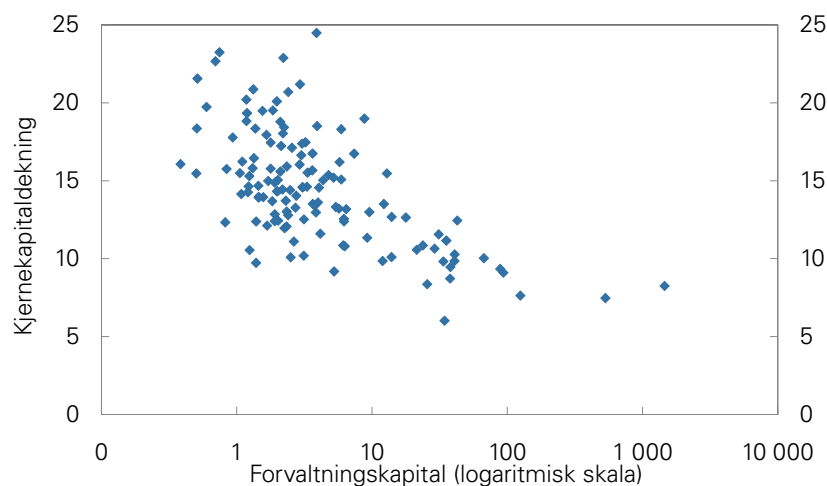
“Take decisive action and use all available tools to support systemically important financial institutions and prevent their failure.”

Communiqué of the International Monetary and Financial Committee of the Board of Governors of the International Monetary Fund, 11. oktober 2008

 NORGES BANK

14

Bankenes¹⁾ forvaltningskapital i milliarder kroner og kjernekapitaldekning i prosent per 30. juni 2009

1) Alle banker med unntak av utenlandske filialer i Norge

Kilde: Norges Bank

Moody's om sin rating av DnB NOR Bank

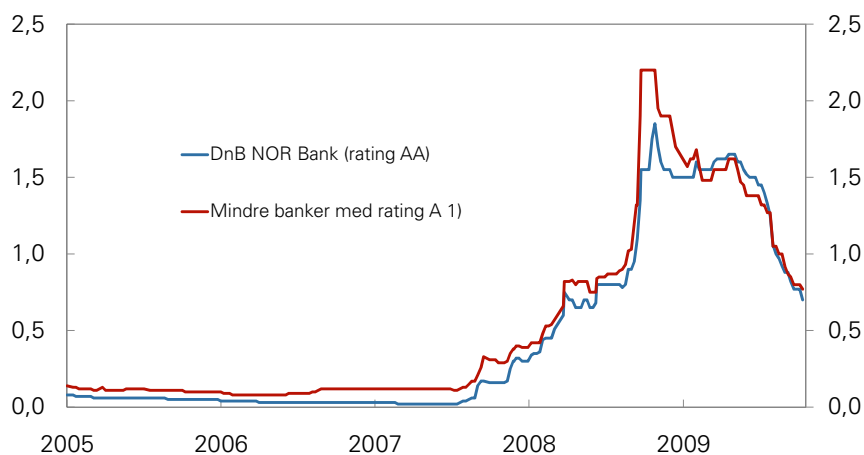
"... the bank's debt and deposit ratings continue to benefit from a three-notch uplift from the BCA [Baseline Credit Assessment], which reflects the bank's systemic importance in the Norwegian banking sector as well as the part ownership by the government. Therefore, the ratings incorporate a very high probability of systemic support."

Kilde: Moody's 08.09.2009

Indikative kredittpåslag for norske bankobligasjoner

Differanse mot swaprenter. Prosentenheter. Uke 1 2005 – uke 42 2009

¹⁾Banker med forvaltningskapital mellom 5 og 15 milliarder NOK og rating A tildelt av DnB NOR Markets

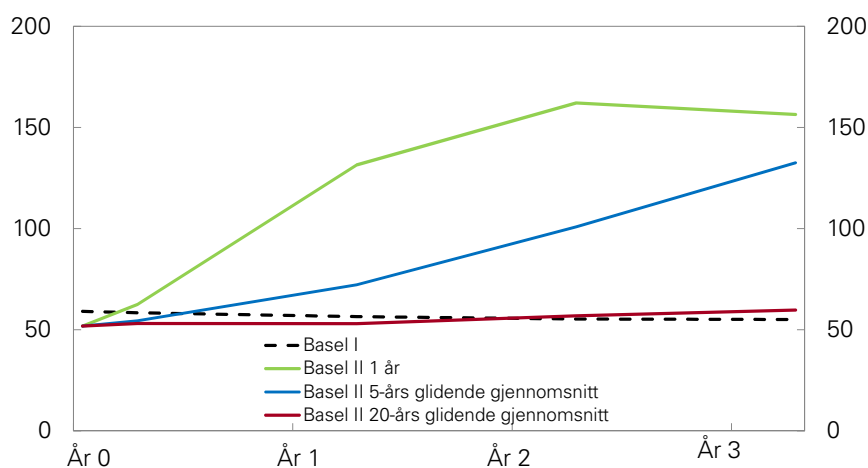
Kilde: DnB NOR Markets

NORGES BANK

17

Minstekravet til kjernekapital i en nedgangsperiode¹⁾

Beregninger med kort og langt datagrunnlag. Milliarder NOK

¹⁾ De fem største norske bankene og Nordea Bank Norge

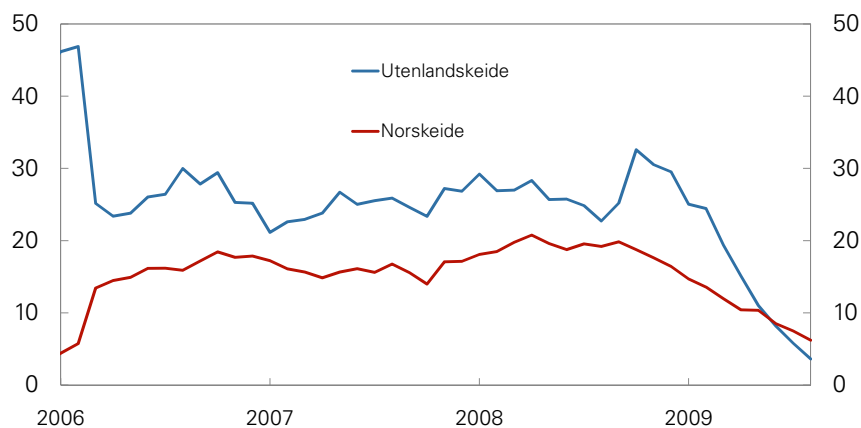
Kilde: Norges Bank

NORGES BANK

18

Innenlandsk kreditt til næringsmarkedet fra banker og kredittforetak i Norge

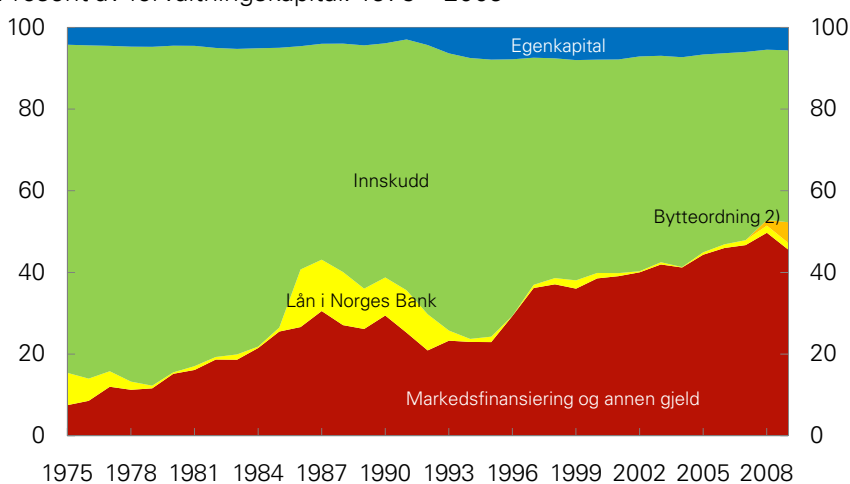
Tolv månedersvekst. Prosent. Januar 2006 – august 2009

Kilde: Norges Bank

Finansieringskilder for banker i Norge

Prosent av forvaltningskapital. 1975 – 2009¹⁾

¹⁾ Tall for 2. kvartal 2009

²⁾ Bytteordningen føres i balansen som gjeld til staten

Kilder: Klovland (2007), Matre (1992), Statistisk sentralbyrå og Norges Bank

Utestående obligasjoner med fortrinnsrett ("covered bonds")

Prosent av brutto nasjonalprodukt. Utgangen av 2008

¹⁾ Juni 2009 for Norge

Kilder: European Covered Bond Council, Statistisk sentralbyrå og Det Internasjonale pengefondet

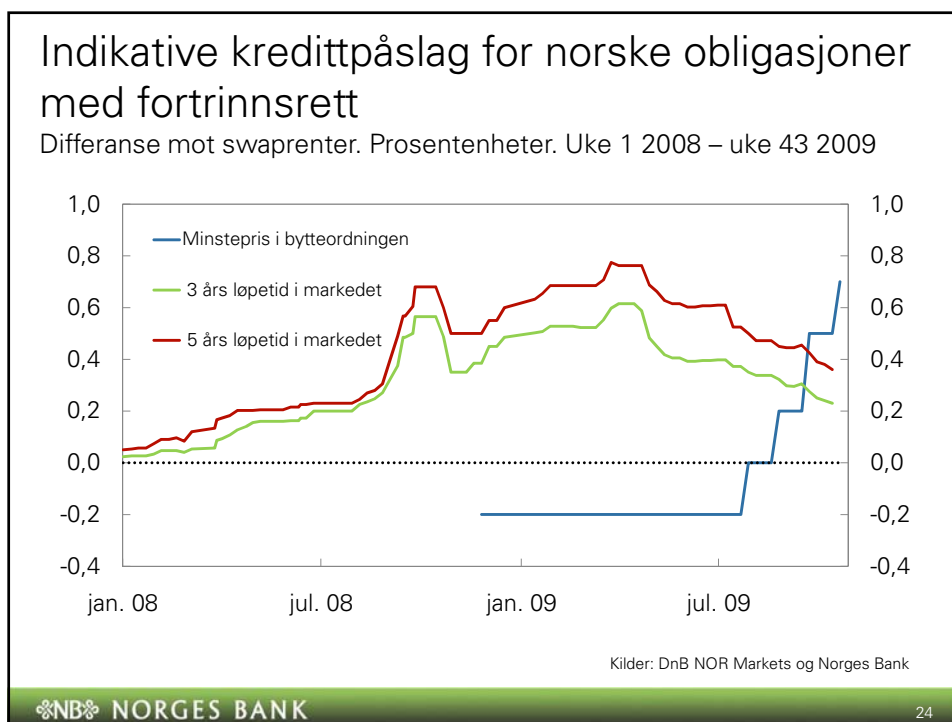
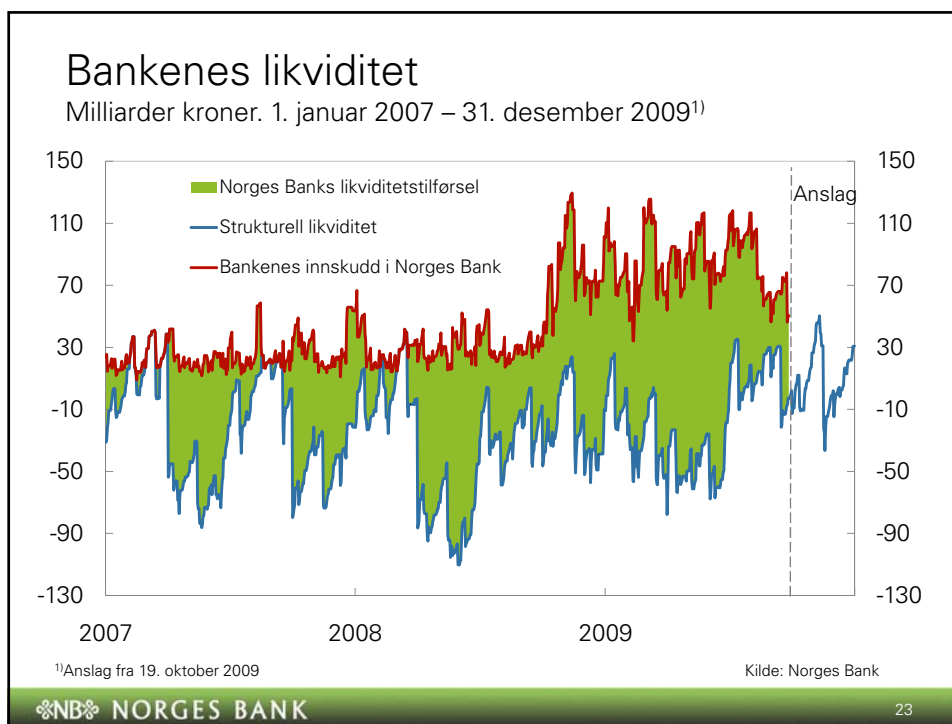
Fleksibel inflasjonsstyring

Det **operative målet** for pengepolitikken er lav og stabil inflasjon med en årsvekst i konsumprisene som over tid er nær 2,5 prosent.

Norges Bank legger til grunn at inflasjonsstyringen skal være fleksibel, slik at både variasjon i inflasjon og variasjon i produksjon og sysselsetting tillegges vekt.

Sentralbanken følger en **reaksjonsfunksjon** i rentesettingen

- Styringsrenten = funksjon av alt som påvirker inflasjon og produksjon

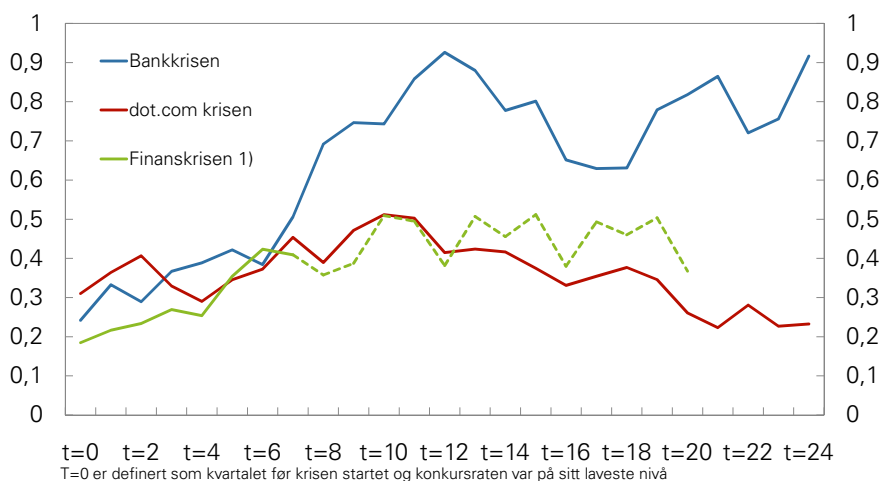

Endringer i sikkerhet for lån i Norges Bank

- Ingen nye verdipapirer etter det midlertidige regelverket godkjennes som sikkerhet fra 22. oktober 2009
- Verdipapirer som allerede er godkjent etter midlertidig regelverk, kan benyttes som pant til de forfaller og senest fram til 15. februar 2012
- Gjeldspapirer utstedt av utenlandske banker inkluderes i bankkvoten fra 1. desember 2010
- Adgangen til å bruke bankpapirer som sikkerhet for lån fjernes fra 15. februar 2012
- Norges Bank vil som nå godta OMF-er som sikkerhet for lån

Konkursraten under og etter ulike kriser i Norge

Prosent

¹⁾ Fremskrivninger f.o.m 3. kvartal 2009

Kilde: Statistisk sentralbyrå og Norges Bank